

D E C I Z I E

09 august 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței
Judecători

Valentina Clevadi
Galina Stratulat, Ion Druță
Iurie Bejenaru, Iuliana Oprea

judecând recursul declarat de Racu Rodion, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Racu Diana împotriva lui Racu Rodion privind determinarea cotelor părți din bunul imobil și partajarea bunului proprietate comună în devălmășie prin vânzare la licitație,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La 16 decembrie 2014, Racu Diana a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Racu Rodion privind determinarea cotelor părți în mărime a 1/2 cotă-parte din bunul imobil proprietate comună în devălmășie și partajarea bunului imobil proprietate comună în devălmășie.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a indicat că, la 04 iunie 2005 a fost încheiată căsătoria cu Racu Rodion, eveniment înregistrat și trecut în registrul Actelor de Stare Civilă la nr.320 de către Oficiul Stării Civile sectorul Ciocana, mun. Chișinău. În timpul căsătoriei la 27 aprilie 2006 s-a născut Racu Vera.

Concretizează reclamanta că prin hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 11 iulie 2013 a fost desfăcută căsătoria încheiată cu pîrîtul Racu Radion și s-a determinat domiciliul copilului minor Racu Vera cu mama (Racu Diana).

În temeiul actului judecătoresc vizat, la data de 01 noiembrie 2013 de către Oficiul Stare Civilă sectorul Ciocana, mun. Chișinău a fost consemnată desfacerea căsătoriei cu nr.378, fiind eliberat certificatul de divorț.

Notează reclamanta că la momentul desfacerii căsătoriei nu a invocat careva pretenții sau revendicări patrimoniale privind partajul bunurilor proprietate comună, considerând că soluționarea acestui subiect, inclusiv în interesul major al copilului, urma a fi efectuată pe cale amiabilă, în baza unui acord bilateral privind împărțirea bunurilor.

Însă, comunică reclamanta că după mai multe discuții purtate cu pîrîtul privind partajul bunurilor pe calea concilierii, nu s-a reușit atingerea unui compromis, toate încercările eșuând.

Menționează reclamanta că în timpul căsătoriei au fost dobândite mai multe bunuri mobile și un bun imobil. Astfel, în temeiul contractului de investiție nr. MB/3/109 din 07 iulie 2006, procesul-verbal privind transmiterea-primirea bunului

imobil din 27 septembrie 2007, a fost dobândit dreptul de proprietate asupra apartamentului nr.113, amplasat în mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrân 13/1, dreptul de proprietate asupra bunului enunțat fiind intabulat după titulari în Registrul bunurilor imobile la 06 martie 2009, cu nr. cadastral 0100312.097.01.113.

Ținând cont de prevederile principiului egalității cotelor-părți în proprietatea comună în devălmășie cu excepțiile stabilite de Lege, consideră Racu Diana necesară împărțirea bunului imobil apartamentului nr.113, amplasat în mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrân 13/1, în cote-părți, revenindu-i 1/2 cotă-parte din proprietatea comună în devălmășie.

Cere reclamanta Diana Racu, partajarea a câte 1/2 cotă-parte din bunul imobil proprietate comună în devălmășie, împărțirea proprietății comune determinate pe cote-părți prin încetarea dreptului de proprietate pe cote-părți asupra apartamentului nr. 113, amplasat în mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrân 13/1, nr. cadastral 0100312.097.01.113, fie prin transmiterea întregului bun unuia din coproprietari în schimbul sultei, fie prin vânzarea bunului imobil la licitație cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți deținute.

În cadrul ședinței de judecată în prima instanță, reclamanta și-a concretizat cerințele, solicitând partajarea bunului imobil proprietate comună în devălmășie - apartamentul nr. 13, situat pe bd. Mircea cel Bătrân 13/1, mun. Chișinău înregistrat sub. nr. cadastral 0100312.097.01.113 prin determinarea cotelor-părți în mărime de 2/3 și pârâtului 1/3 cotă-parte și împărțirea proprietății comune determinate pe cote-părți prin încetarea dreptului de proprietate pe cote-părți asupra apartamentului nr.13, amplasat în mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrân 13/1, nr. cadastral 0100312.097.01.113, prin vânzarea bunului imobil la licitație cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți deținute.

În susținerea cererii de concretizare a pretențiilor a motivat că prin hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 11 iulie 2013 domiciliul copilului minor Racu Vera a fost determinat cu mama, și deoarece apartamentul ce urmează a fi partajat este constituit din trei odăi, solicită să-i fie determinate 2/3 cote părți din bunul imobil menționat pentru a-i crea condiții de trai mai bune fiicei minore.

Prin hotărârea Judecătorie Ciocana, mun. Chișinău din 08 iulie 2015 cererea de chemare în judecată înaintată de Racu Diana s-a admis parțial. S-a determinat cotele-părți asupra bunului imobil, situat pe bd. Mircea cel Bătrân 13/1, ap.113, mun. Chișinău, înregistrat sub nr. cadastral 0100312.097.01.113, după cum urmează: 1/2 cotă-parte după Racu Diana și 1/2 cotă-parte după Racu Rodion

S-a dispus încetarea coproprietății comune pe cote-părți asupra bunului imobil, situat pe bd. Mircea cel Bătrân, 13/1, ap. 113, mun. Chișinău, prin vânzarea apartamentului nr.113, situat pe bd. Mircea cel Bătrân, 13/1, mun. Chișinău, înregistrat sun nr. cadastral 100312.097.01.113, la licitație cu distribuirea prețului coproprietarilor apartamentului Racu Diana și Racu Rodion, conform cotelor deținute.

S-a încasat de la Racu Rodion în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 6 818,55 lei.

În susținerea soluției sale, prima instanță prin prisma prevederilor art. 361 alin. (2) Cod civil, a conchis că deoarece părțile nu au ajuns la un numitor comun în privința partajului bunului proprietate în devălmășie prin atribuirea întregului bun uneia dintre părți cu încasarea unei sume bănești, prin vânzarea apartamentului la licitație coproprietarii sunt puși în aceleași poziții egale, fiecare obținând cota sa în bani în urma vânzării apartamentului conform cotei deținute, nefiind lezați în dreptul de proprietate.

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 04 august 2015, Racu Rodion a declarat apel prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii instanței contesta cu emiterea noi hotărâri prin care acțiunea înaintată de Racu Diana să fie respinsă.

În motivarea apelului a indicat că, prima instanță la adoptarea hotărârii nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond, concluziile expuse în hotărâre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, cât și au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept procedural.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2016, s-a respins apelul declarat de Racu Rodion și s-a menținut hotărârea Judecătorie Ciocana, mun. Chișinău din 08 iulie 2015.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului, argumentele formulate în cererea de apel sunt neîntemeiate.

Totodată, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărâre legală și întemeiată.

Considerând ilegală decizia Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2016, Racu Rodion a înaintat cerere de recurs, prin care solicită admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel sau după caz în prima instanță.

În motivarea recursului, recurentul a invocat aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

În speță, susține că instanța de apel a ignorat argumentul necitării pentru participarea sa la ședințele judiciare în prima instanță.

Menționează că instanța de apel a ignorat omisiunea primei instanțe de a elucida, premergător aplicării prevederilor art. 361 alin. (2) lit. b) Cod Civil, imposibilitatea aplicării acestor norme, deoarece apelantul - recurentul a confirmat în instanța de apel asupra intenției sale de a răscumpăra cota-parte a fostei sale soții, Diana Racu.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de Racu Rodion a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificând, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul declarat urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

Conform art. 445 alin (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să-l admită și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că la adoptarea deciziei contestate, nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, situație ce

impune rejudecarea cauzei, or, din acest motiv, instanța de recurs este în imposibilitate de a se expune privitor la corectitudinea aplicării normelor de drept material, atunci când fondul a fost cercetat superficial.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, precum și verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate.

Astfel, potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată că, Racu Diana a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva lui Racu Rodion prin care a solicitat partajarea a câte 1/2 cotă-parte din bunul imobil proprietate comună în devălmășie, împărțirea proprietății comune determinate pe cote-părți prin încetarea dreptului de proprietate pe cote-părți asupra apartamentului nr. 113, amplasat în mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrân 13/1, nr. cadastral 0100312.097.01.113, fie prin transmiterea întregului bun unuia din coproprietari în schimbul sultei, fie prin vânzarea bunului imobil la licitație cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți deținute. Ulterior, în cadrul ședinței de judecată în primă instanță, reclamanta a solicitat partajarea bunului imobil proprietate comună în devălmășie - apartamentul nr. 13, situat pe bd. Mircea cel Bătrân 13/1, mun. Chișinău înregistrat sub nr. cadastral 0100312.097.01.113 prin determinarea cotelor-părți în mărime de 2/3 și pârâtului 1/3 cotă-parte și împărțirea proprietății comune determinate pe cote-părți prin încetarea dreptului de proprietate pe cote-părți asupra apartamentului nr.13, amplasat în mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrân 13/1, nr. cadastral 0100312.097.01.113, prin vânzarea bunului imobil la licitație cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți deținute.

Instanța de fond a admis parțial acțiunea, determinând cotele-părți asupra bunului imobil, situat pe bd. Mircea cel Bătrân 13/1, ap.113, mun. Chișinău, înregistrat sub nr. cadastral 0100312.097.01.113 și anume, 1/2 cotă-parte după Racu Diana și 1/2 cotă-parte după Racu Rodion. A dispus încetarea coproprietății comune pe cote-părți asupra bunului imobil, prin vânzarea acestuia la licitație cu distribuirea prețului coproprietarilor Racu Diana și Racu Rodion, conform cotelor deținute.

Curtea de Apel Chișinău fiind investită cu judecarea pricinii în ordine de apel, a respins apelul declarat de Racu Rodion și a menținut hotărârea Judecătorie Ciocana, mun. Chișinău din 08 iulie 2015.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiată decizia instanței de apel pornind de la următoarele.

Potrivit materialului probator, instanța de recurs constată că la 04 iunie 2005 între Racu Diana și Racu Rodion a fost încheiată căsătoria, înregistrată la Oficiul Stării Civile sectorul Ciocana, mun. Chișinău sub nr.320.

În corespundere cu Extrasul din Registrul bunurilor imobile eliberat la 09 decembrie 2014 de OCT Chișinău, Filiala ÎS „Cadastru”, Racu Diana și Racu Rodion sunt coproprietarii devălmăși ai bunului imobil- apartamentul nr.113, cu nr. cadastral 0100312.097.01.113, amplasat în mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrân 13/1, dreptul de proprietate fiind înregistrat în temeiul contractului de investiții nr. nr. MB/3/109 din 07 iulie 2006 (f.d. 12).

În susținerea acțiunii sale, Racu Diana a indicat că imobilul aflat în litigiu urmează a fi supus partajării, împărțirea proprietății comune determinate pe cote-părți prin încetarea dreptului de proprietate pe cote-părți asupra imobilului, fie prin transmiterea întregului bun unuia din coproprietari în schimbul sultei, fie prin vânzarea bunului imobil la licitație cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți deținute.

În acest sens instanța de recurs reține că, normele Codului civil disting două forme ale dreptului de proprietate comună: a) proprietatea comună pe cote – părți și b) proprietatea comună în devălmășie (fără stabilirea cotelor - părți).

Dreptul de proprietate comună pe cote – părți constituie acel drept de proprietate care aparține la două sau mai multe persoane, exprimat în cote – ideale asupra unui bun nefracționat în materialitatea sa.

Dreptul de proprietate comună în devălmășie însă se caracterizează prin aceea că aparține concomitent mai multor persoane fără ca vreuna dintre ele să fie titularul unei cote-părți ideale din bunul comun.

Art. 346 Cod civil instituie că, fiecare coproprietar este proprietarul exclusiv al unei cote-părți ideale din bunul comun. Cotele-părți sunt prezumate a fi egale până la proba contrară.

Secțiunea a 3-a din Capitolul III Cod civil reglementează regimul juridic al proprietății comune în devălmășie, care se aplică în mod corespunzător cu dispozițiile cu privire la proprietatea comună pe cote-părți.

În cazul proprietății comune în devălmășie a soților prezumția este că orice bun dobândit de soți în timpul căsătoriei va fi supus regimului proprietății devălmașe, or această prezumție va putea fi înlăturată dacă se va face dovada contrariului.

Totodată, legiuitorul a instituit că odată cu încetarea relațiilor de căsătorie, încetează și proprietatea comună în devălmășie.

Potrivit art.361 alin.(2) Cod civil dacă bunul proprietate comună pe cote-părți este ori nu este partajabil în natură, împărțirea se face prin: a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unui ori a mai multor coproprietari la cererea lor; b) vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de neînțelegere, la distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei.

Ca rezultat al celor enunțate, Colegiul constată că instanțele pe parcursul examinării cauzei au omis de a elucida oportunitatea aplicării prevederilor art. 361 alin.(2) Cod civil, în acest sens opinând că partajul în natură a bunului imobil aflat în litigiu nu este posibil, or, la o asemenea concluzie se putea ajunge doar în baza unui raport de constatarea tehnico – științific emis de o persoană licențiată în domeniul expertizării construcțiilor și efectuat premergător depunerii acțiunii în primă instanță, sau a unui raport de expertiză care ar fi fost dispus prin prisma prevederilor 148 – 160 Cod procedură civilă.

Totodată, Colegiul constată că concluzia instanțelor privind imposibilitatea atribuirii bunului imobil unuia dintre coproprietari este lipsită de suport probator, unicele probe admisibile în acest sens fiind înscrisurile prin care ar fi fost demonstrat faptul inițierii procedurii prealabile scrise dintre părți cu privire la demararea procedurii benevole de stabilire a cotelor-părți ideale și înaintarea notificării despre intenția de a vinde cota sa, dar nu explicațiile reclamantei/intimatei date în primă instanță în absența recurentului/pârâtului.

La fel, este de menționat și faptul că instanța de apel a ignorat să se expună asupra cerinței (intenției) apelantului – recurentului privind încheierea unei tranzacții cu fosta sa soție Racu Diana, prin care să i se atribuie întreg bunul imobil în schimbul unei sulte. Or, potrivit materialului probator cerința dată a fost înaintată în cadrul examinării cauzei în ordine de apel (f.d. 123).

În consecință, instanța de recurs conchide că, instanța de apel, care are atribuții de dezvoltare devolutivă a fondului cazului la judecarea apelului, nu a constatat și elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, și, ca urmare, a pronunțat o soluție pripită.

Astfel, fiind prezente motivele de casare a deciziei, prevăzute de art. 432 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit va admite recursul declarat, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Ținând cont de cele indicate, conform art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Racu Rodion.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2016, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Racu Diana împotriva lui Racu Rodion privind determinarea cotelor părți din bunul imobil și partajarea bunului proprietate comună în devălmășie prin vânzare la licitație și cauza se remite spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău într-un alt complet.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Valentina Clevadi

Judecători

Galina Stratulat

Ion Druță

Iurie Bejenaru

Iuliana Oprea